

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา6.1.1 พัฒนาและลักษณะสภาพแวดล้อมชุมชนทางกายภาพ

จากการศึกษาพัฒนาและลักษณะสภาพแวดล้อมชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร ซึ่งเริ่มมาจากแนวความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของ ชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมชุมชนเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานหลัก สาธารณูปการและสาธารณูปโภค ตามแผนเมืองสมัยใหม่

ชุมชนเมืองกรุงเทพมหานคร มีพัฒนาการมาช้านานสัมพันธ์กับที่ตั้งและสภาพแวดล้อมบริเวณใกล้เคียงที่เป็นที่ราบลุ่มน้ำทะเลขึ้นถึง (Tidal flat plain) ของโครงข่ายทางน้ำธรรมชาติประสานเชื่อมเรียงกันตามลำดับ ซึ่งมีบทบาททำหน้าที่และกระบวนการของระบบน้ำไหล (Fluvial process) เพื่อรองรับน้ำฝนและน้ำท่าไหลหลากผ่านลงสู่ทะเล

ชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณที่กล่าวกันอย่างมีระบบของลักษณะนิเวศน์ชุมชน (Communities ecosystem) คือชุมชนมีความสัมพันธ์กับสภาพภูมิอากาศ (climate) ลัทธิพืช พื้นดิน มนุษย์ และสิ่งปลูกสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้น ระบบที่กล่าวนี้ เป็นปรากฏ การณ์ที่ปรากฏให้เห็นเป็นภาพของชุมชนที่ประกอบไปด้วย ประชากรซึ่งมีจำนวนมากนัก กลุ่มของบ้านเรือนหรือแพสร้างด้วยไม้ ยกาต้อสูง เพื่อหนีน้ำหลาก การคมนาคม พึ่งพาทางน้ำเป็นเส้นทางเดียว ทางบกมีบ้างก็เป็นตรอกเล็กแคบ ๆ หรือคันดินของสวนผลไม้ อุตสาหกรรมในครัวเรือน อาชีพ หอผ้าเพื่อใช้เอง กระดาษ เทียนไข และงานเกี่ยวกับหัตถกรรมและฝีมือ กล่าวได้ว่า ชุมชนที่มีพัฒนาการมาพร้อมกับโครงข่ายทางน้ำ ที่อยู่อาศัยได้พึ่งพาและผูกพันใหม่เชื่อมเรียงกับระบบน้ำธรรมชาติ ทำให้เห็นทางแบบติดต่อกันได้โดยตลอด และแบ่งพื้นที่เมืองออกเป็นสัดส่วน บ้านเรือนกระจายตามริมฝั่งแม่น้ำและคลองที่ขุดขึ้น ซึ่งสะดวกต่อการคมนาคมและใช้น้ำให้เป็นประโยชน์ในการบริโภค และอุปโภค การตั้งถิ่นฐานส่วนใหญ่อยู่ภายในเขตคลองหรือคูเมือง (ก่อนสนธิสัญญาเบาริง) ภายหลัง

มีการค้าขายติดต่อกับภายนอกและการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตทำให้ตลาดขนาดใหญ่ นอกเมือง พัฒนาขึ้นเป็นตลาดระหว่างประเทศของพื้นที่ทางด้าน ตะวันตก เฉียงใต้รับซื้อพริกไทย ข้าว น้ำตาล น้ำมันมะพร้าว ดีบุก ตะกั่ว งาช้าง เขาสัตว์ และรังนกส่งออกไปขายพร้อมกับซื้อเครื่องมือ เครื่องใช้และสินค้าใช้สอยในชีวิตประจำวันของชาติที่เจริญกว่า ผลกำไรที่หามาได้ถูกนำมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานของ เมืองที่มีอยู่เดิมด้วยการสร้างถนนซึ่งเป็นโครงสร้างหลักที่ใหม่ วิธีชีวิตของผู้คนบางส่วนเปลี่ยนมาพึ่งพาถนน ตามตัวอย่างที่เห็นจากชาวตะวันตกและพ่อค้า แหล่งการค้าที่เป็น ตลาดน้ำ เริ่มน้อยลง เปลี่ยนมาอยู่บนตลิ่งหรืออาศัย โครงข่ายของเส้นทาง นโยบายการพัฒนาเมืองและประชากร แผ่ขยายจากแกนเมืองออกสู่พื้นที่รอบนอก ซึ่งเป็นที่ลุ่มน้ำเหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐานในช่วงเวลา 36 ปี จาก พ.ศ 2443 ถึง พ.ศ 2479 พื้นที่ชุมชนขยายตัวออกจากเขตคูเมือง เป็นสามเท่า (Lary sternsteun ; : 108) พร้อมกับการเพิ่มขึ้นของประชากรเกือบสามเท่าตัว เช่นกันกรุงเทพฯเจริญเติบโตทุก วด้านทั้งทางเมืองโดยรอบโดยอาศัยเส้นทางคมนาคมเข้าสู่จังหวัดใกล้เคียง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ พ.ศ 2503 ถึงแผนพัฒนาฉบับที่ 7 ซึ่งพยายามหยุดยั้งการขยายตัวด้วยการส่งเสริมกิจกรรมในภูมิภาค สภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนที่ขยายตัว เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมชุมชน ที่พัฒนาการมาตามลำดับ คือ ชุมชนดั้งเดิมที่พัฒนาการขึ้นมาพร้อมกับเมืองและโครงข่ายทางน้ำหลัก จนถึงชุมชนเมืองที่พัฒนาการขึ้นมาพร้อมกับโครงข่ายของเส้นทางที่ตัดผ่านที่ลุ่มนอกคลองรอบกรุงและ เส้นทางสายหลักที่ตัดผ่านทุ่งเกษตรกรรมเก่าและใหม่ชานเมืองรวมทั้งชุมชนจัดสรรที่พัฒนาการขึ้นตามระบบของตลาดบ้าน เพื่อสนองความต้องการที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมของชุมชนที่นำมาศึกษาลักษณะประกอบด้วยลักษณะเกี่ยวกับประชากรลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ลักษณะของอาคาร ระบบการสัญจร ระบบของที่ดิน ราคาที่ดิน ลักษณะของกิจกรรม การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน และกิจกรรมการใช้สอยพื้นที่หรือบรรยากาศ ในชุมชนที่ถูก เลือกขึ้นมาศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะสภาพแวดล้อมดังนี้

6.1.1.1 ลักษณะประชากร ประชากรหนาแน่นมากในเขตคลองรอบกรุง และพื้นที่รอบนอกคลองผดุงกรุงเกษม รวมทั้งพื้นที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาปากตะวันตก บริเวณพื้นที่เกษตรกรรมดั้งเดิมของคลองบางลำไ้ ประชากรหนาแน่นปานกลางถึงค่อนข้างต่ำของที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้ปานกลาง ถึงสูงในที่ดินจัดสรรค้ำรัชกาลปัจจุบัน และประชากรเบาบางในพื้นที่เกษตรกรรมชานเมือง และสอดคล้องกับความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรสูงมากในเขตเมืองเก่า และลดลงในเขตที่อยู่อาศัยรอบนอก เมืองเดิมของชุมชนสุขุมวิท สะพานควายและคลองกะจะ และความหนาแน่นของประชากรเบาบางในพื้นที่เกษตรกรรม

ชานเมือง

6.1.1.2 การใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินมีความหลากหลาย
ในย่านกลาง เมือง ในเขตคลองผดุงกรุงเกษมและพื้นที่รอบนอกคลอง การใช้ประโยชน์ที่ดิน
ในชุมชนเด่นชัดมากขึ้น บริเวณพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่พัฒนาการตอนต้นรัชกาลปัจจุบัน ถึงพื้นที่เกษตร
กรรมรอบนอก เมือง

6.1.1.2.1 ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย สัดส่วนของที่ดินที่อยู่อาศัย
ค่อนข้างต่ำในเขตคลองผดุงกรุงเกษมระหว่าง ร้อยละ 20-36 สัดส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดิน
เพิ่มขึ้นในพื้นที่อยู่อาศัยรอบนอกคูเมือง ร้อยละ 50 และเพิ่มสูงขึ้นในเขตที่อยู่อาศัยที่พัฒนาการขึ้น
ตอนต้นรัชกาล ร้อยละ 67-73 สัดส่วนของที่อยู่อาศัยกลับลดลงในเขตที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยของ
พื้นที่เกษตรกรรมรอบนอกเมืองเหลือเพียง ร้อยละ 11

6.1.1.2.2 ที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อการพาณิชย์กรรม สัดส่วนของ
ที่ดินพาณิชย์กรรมสูง ในเขตย่านกลางเมืองได้แก่ชุมชนเขาวราช และชุมชนสี่กั๊ก
พระยาศรี ร้อยละ 41 และ ร้อยละ 45 สัดส่วนที่ดินพาณิชย์กรรมค่อนข้างต่ำในชุมชน ที่อยู่อาศัย
หากตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา คือ วัดระฆังและชุมชนวัดโก่เตี้ย สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
เพื่อพาณิชย์กรรมต่ำในชุมชนสะพานควาย คลองกะจะ คลองสี่และคลองบางน้อย ซึ่งเป็นชุมชนที่ดิน
จัดสรรและเกษตรกรรมชานเมือง

6.1.1.2.3 ที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อชนบท และเกษตรกรรม
สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อชนบทและเกษตรกรรม มีมากในชุมชนเกษตรกรรมชานเมือง
ในชุมชน ร้อยละ 77 และ 67 ตามลำดับ

6.1.1.2.4 ที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อศาสนสถาน สัดส่วนการใช้
ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งศาสนสถาน สัดส่วนการใช้ที่ดินสูงในชุมชนที่อยู่อาศัยดั้งเดิมได้แก่
ชุมชนมหานาค ร้อยละ 31 สัดส่วนการใช้ประโยชน์บ้านกลางในชุมชนวัดระฆัง บ้านครัว
และบางลำภู่ กล่าวได้ว่าที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อศาสนสถานมีสัดส่วนสูงในชุมชนที่อยู่อาศัยมาดั้งเดิม
ในเขตคูเมืองและพื้นที่รอบคลองคูเมือง

6.1.1.2.5 ที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อสถาบันการศึกษาส่วนการ
ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งสถานศึกษาสูงมาก ในชุมชนบางลำไ้ ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยดั้งเดิม
พากตะวันตกของแม่น้ำ ที่เหลือมีที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อเป็นสถานศึกษาในชุมชนต่ำ

6.1.1.2.6 ที่ดินใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันราชการ ส่วน
การการใช้ประโยชน์ของที่ดินเพื่อสถาบันราชการสูง ในชุมชนสุขุมวิท ซึ่งมีที่ตั้งของบ้านพักของ
เอกอัครราชทูต รองลงมาระดับปานกลางถึงต่ำในชุมชนสีก็๊กพระยาศรี และชุมชนสะพานควาย

6.1.1.2.7 ที่ดินใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมและคลังสิน
ค้า มีสัดส่วนสูงสุดในชุมชนเขาวราช รองลงมาได้แก่ชุมชนสีก็๊กพระยาศรี ซึ่งเป็นชุมชนย่านการ
ค้าส่งและศูนย์กลางธุรกิจการค้าดั้งเดิม

6.1.1.2.7 ที่ดินใช้ประโยชน์เพื่อพื้นที่สาธารณะ ส่วนการการใช้
ประโยชน์ที่ดินกล่าวสูงในชุมชนสะพานควาย และสีก็๊กพระยาศรี ส่วนการใช้ที่ดินปานกลางใน
ชุมชนคลองกะจะ เขาวราชและสีพระยา กล่าวได้ว่าที่ดินสาธารณะมีสัดส่วนสูงในชุมชน ที่อยู่อาศัย
ผู้มีรายได้สูงถึงปานกลางและชุมชนในย่านการเมือง

6.1.1.2.8 ที่ดินกึ่งสาธารณะ ส่วนของที่ดินสาธารณะสูงสุดใน
ในชุมชนมหานาค และบางลำไ้ รองลงมาสัดส่วนของที่ดินสาธารณะค่อนข้างสูงในชุมชนวัคระฆัง
และส่วนที่ดินสาธารณะปานกลางในชุมชนบ้านครัว และที่เหลือมีสัดส่วนที่ดินกึ่งสาธารณะต่ำ

6.1.1.2.9 ที่ดินกึ่งบุคคล ส่วนของที่ดินกึ่งบุคคลสูงที่สุด
ในชุมชนสุขุมวิท ที่เหลือมีสัดส่วนของที่ดินกึ่งบุคคลต่ำ

6.1.1.3 ประเภทอาคารและเคหะการอาคารและเคหะการแบบบ้านเดี่ยว
เป็นสิ่งปลูกสร้างที่มีสัดส่วนมากที่สุดชุมชนเกษตรกรรมชานเมือง และย่านที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้
ปานกลางถึงสูง อาทิ ชุมชนคลองกะจะ ชุมชนคลองบางน้อย ชุมชนคลองสี ชุมชนสะพานควายและ
ชุมชนสุขุมวิท อาคารพาณิชย์ ส่วนของอาคารพาณิชย์สูงสุดในชุมชนเขาวราช ชุมชนสีก็๊กพระยา
ศรี และมหานาค ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าชานกลางเมือง เรือนไม้หนาแน่น มีสัดส่วนสูงมากกว่าอา
าคารอื่น ๆ ในชุมชนบางลำไ้ รองลงมาได้แก่ เรือนไม้หนาแน่นในชุมชนบ้านครัว มหานาคและวัด

โก่ เคี้ย กกล่าวได้ว่า เรือนำหน้าหนาแน่นมีมากในชุมชนที่อยู่อาศัยริมคลองคังเคิม เรือนแถว ลักส่วนอาคาร เรือนแถวสูงสุดในชุมชนสี่พระยา ชุมชนเขาวราช และชุมชนสี่กัพระยาศรี ซึ่งเป็นย่านการค้าและพื้นที่บริเวณรอบนอกคลองคูเมือง อาคารสูง ลักส่วนอาคารสูงมีมากที่ฐานชุมชนสุขุมวิท ซึ่งเป็นย่านที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้อ่าง พิศนาการมายาวนานตั้งแต่คัันรัชกาลปัจจุบัน แพลตและทอพัก มีลักส่วนของอาคารสูงกว่าชุมชนอื่น ๆ ในชุมชนสะพานควาย ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้อ่างกลางถึงสูง

6.1.1.4 จำนวนชั้นอาคาร อาคารสองชั้น เป็นสิ่งปลูกสร้างที่มีลักส่วนมากที่ฐานชุมชนคลองบางลำโก ชุมชนคลองกะจะ ชุมชนคลองสี่ ชุมชนวัดโก่เคี้ย ชุมชนสุขุมวิท ชุมชนมหานาค ชุมชนสี่พระยาและชุมชนวัดระฆัง ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่เกษตรกรรมชานเมือง ชุมชนที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้อ่างกลางถึงสูง ชุมชนที่อยู่อาศัยคังเคิม อาคารชั้นเคี้ยวเป็นสิ่งปลูกสร้างที่มีลักส่วนมากที่ฐานชุมชนคลองบางน้อย ซึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรมชานเมืองปากคะวันตกแม่น้ำเจ้าพระยา อาคารสามชั้น เป็นสิ่งปลูกสร้างที่มีลักส่วนสูงในชุมชนสี่พระยา ชุมชนเขาวราชและชุมชนสี่กัพระยาศรี ลักส่วนของอาคารค่อนข้างสูงในชุมชนวัดระฆัง มหานาค และสะพานควายแสดงว่าอาคารสามชั้นส่วนใหญ่พิศนาการในพื้นที่ย่านการค้ากลาง เมืองและพื้นที่รอบนอกคลองคูเมืองอาคารสี่ชั้น เป็นสิ่งปลูกสร้างที่มีลักส่วนมากที่ฐานชุมชนมหานาค และเขาวราช รองลงมาในชุมชนสี่กัพระยาศรีและชุมชนบ้านครัว กล่าวได้ว่าอาคารสี่ชั้นส่วนใหญ่กระจายบริเวณชุมชนย่านกลางการค้ากลางเมือง อาคารเจ็ดชั้นขึ้นไป ลักส่วนของอาคารเจ็ดชั้นขึ้นไปมีมากที่ฐานชุมชนสุขุมวิท ที่เหลือมีเล็กน้อยในชุมชนสะพานควาย อาคารห้าชั้น ลักส่วนของอาคารห้าชั้นมีมากที่ฐานชุมชนเขาวราช และรองลงมาได้แก่ชุมชนสี่กัพระยาศรี อาคารหกชั้น ลักส่วนของอาคารหกชั้นมีมากในชุมชนวัดระฆัง รองลงมาได้แก่ชุมชนเขาวราช

6.1.1.5 ระบบการสัญจร ระบบการสัญจรภายในชุมชนประกอบด้วยลักษณะขนาดพื้นที่ระหว่างเส้นทางสัญจร ขนาดพื้นที่ระหว่างทางสัญจรเฉลี่ย 32 ไร่ ขนาดพื้นที่ระหว่างทางสัญจรในชุมชนคลองสี่ใหญ่ที่สุดคือ 213.89 ไร่ รองลงมาได้แก่พื้นที่ระหว่างเส้นทางสัญจรชุมชนสะพานควาย และสุขุมวิท คลองบางน้อย นอกจากนี้มีพื้นที่ระหว่างเส้นทางสัญจรขนาดเล็กความยาวของการสัญจรเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยของระยะทางสัญจร 29.71 เมตรต่อไร่ ระยะทางเฉลี่ยยาวที่สุดในการชุมชนเขาวราช ระยะทาง 64.29 เมตรต่อไร่ ชุมชนมหานาค รองลงมาได้แก่ ชุมชนสี่กัพระยาศรี ชุมชนบางลำโกและชุมชนสี่พระยา ความเชื่อมโยงของระบบโครงข่ายการสัญจร ความเชื่อมโยงของโครงข่ายการสัญจรระหว่างเส้นทางรอบนอกชุมชนกับเส้นทางภายในชุมชน ระ

ค้ำของความเชื่อมโยงสูงในชุมชนคลองกะจะ ความเชื่อมโยงของเส้นทางปานกลางในชุมชน
สี่พระยา ที่เหลือความเชื่อมโยงของเส้นทางค่อนข้างต่ำและต่ำ

6.1.1.6 ประเภทของที่ดิน ลักษณะของประเภทที่ดินในชุมชนประกอบด้วย

6.1.1.6.1 ที่ดินส่วนบุคคล สักส่วนของที่ดินส่วนบุคคลสูงใน
ชุมชนสี่พระยา ชุมชนสะพานควาย และชุมชนคลองบางน้อย รองลงมาได้แก่ สักส่วนประเภทที่ดิน
ส่วนบุคคลค่อนข้างสูงในชุมชนเขาวราช ชุมชนสุขุมวิท ชุมชนคลองกะจะ ชุมชนคลองสี่ และ
ชุมชนวัดโก่ เคีย

6.1.1.6.2 ที่ดินสาธารณะ สักส่วนของที่ดินสาธารณะสูงมาก
ในชุมชนสี่กั๊กพระยาศรี รองลงมาได้แก่ สักส่วนของที่ดินสาธารณะปานกลางในชุมชนเขาวราช
และคลองกะจะ ที่เหลือที่ดินมีสักส่วนค่อนข้างต่ำ

6.1.1.7 สาธารณูปโภค และสาธารณูปการชุมชน ประกอบด้วยระบบไฟฟ้า
ถนน ความหนาแน่นของระบบไฟฟ้าถนนต่อที่ดินสาธารณะมากที่สุดชุมชนเขาวราช และชุมชนสี่กั๊ก
พระยาศรี รองลงมาได้แก่ ไฟฟ้าถนนค่อนข้างสูงในชุมชนบ้านครัว สี่พระยา และสุขุมวิท ที่
เหลือความหนาแน่นของไฟฟ้าถนนปานกลางและค่อนข้างต่ำ ระบบระบายน้ำเสีย ความหนาแน่น
ของระบบระบายน้ำเสียสูงสุดในชุมชนมหานาค รองลงมาความหนาแน่นค่อนข้างสูงในชุมชน
เขาวราช และสี่กั๊กพระยาศรี ระบบระบายน้ำเสียปานกลางในชุมชนสี่พระยาและชุมชนบ้านครัว ที่
เหลือระบบระบายน้ำเสียค่อนข้างต่ำและต่ำ

6.1.1.7 ราคาที่ดิน ประกอบด้วยกลุ่มของราคาที่ดินต่อหน่วย คั้งนี้ที่ดินราคา
สูง กลุ่มที่ดินราคาสูง มีสักส่วนของพื้นที่ในหน่วยราคาที่ดินสูงมากที่สุดชุมชนวัดระฆัง และ
ชุมชนสุขุมวิท รองลงมาได้แก่พื้นที่ในหน่วยราคาที่ดินสูงของชุมชนวัดโก่ เคีย บางลำไ้ และชุมชน
บ้านครัว

6.1.1.7.1 ที่ดินราคาปานกลาง กลุ่มที่ดินราคาปานกลางสัก
ส่วนพื้นที่มากที่สุดชุมชนสี่พระยา รองลงมาได้แก่ชุมชนเขาวราช มหานาคและคลองกะจะ

6.1.1.7.2 ที่ดินราคาต่ำ กลุ่มที่ดินราคาต่ำมีสัดส่วนของพื้นที่มากที่สุดตามชุมชนคลองสี่ รองลงมาได้แก่ ที่ดินในชุมชนบ้านครัว และชุมชนสี่กั๊กพระยาศรี ที่เหลือมีสัดส่วนปานกลาง ค่อนข้างต่ำและต่ำ

6.1.2 ลักษณะสภาพแวดล้อมด้านกิจกรรม

6.1.2.1 กิจกรรมกับการเข้าถึงบริการ

6.1.2.1.1 การเข้าถึงบริการสุขอนามัย ความสะดวกในการเข้าถึงบริการสุขอนามัยสูงสุดในชุมชนสี่พระยา รองลงมาได้แก่ชุมชนมหานาค ความสะดวกในการเข้าถึงบริการสุขอนามัยค่อนข้างสูง ที่สุดตามชุมชนสี่กั๊กพระยาศรีและเขาวราช ความสะดวกในการเข้าถึงค่อนข้างต่ำในชุมชนวัดระฆัง และการเข้าถึงต่ำในชุมชนคลองสี่ ชุมชนสุขุมวิท ชุมชนสะพานควายและชุมชนบางลำไย

6.1.2.1.2 การเข้าถึงบริการโทรศัพท์สาธารณะ ความสะดวกในการเข้าถึงโทรศัพท์สาธารณะสูงสุดในชุมชนมหานาคและบางลำไย การเข้าถึงบริการโทรศัพท์สาธารณะค่อนข้างสูง รองลงมาได้แก่ชุมชนวัดระฆัง สี่กั๊กพระยาศรี เขาวราช คลองกะจะและวัดไ้เคี้ย การเข้าถึงบริการโทรศัพท์สาธารณะค่อนข้างต่ำในชุมชนสี่พระยาและคลองกะจะ การเข้าถึงต่ำในชุมชนสะพานควาย คลองสี่ คลองบางน้อย และชุมชนบ้านครัว

6.1.2.1.3 การเข้าถึงบริการประเพณี ความสะดวกในการเข้าถึงบริการประเพณีสูงสุดในชุมชนมหานาค และวัดระฆัง ความสะดวกในการเข้าถึงบริการประเพณีค่อนข้างสูงในชุมชนเขาวราช และวัดไ้เคี้ย การเข้าถึงค่อนข้างต่ำในชุมชนสี่พระยา และการเข้าถึงต่ำในชุมชนสะพานควาย คลองกะจะ คลองสี่ คลองบางน้อย สี่กั๊กพระยาศรี บ้านครัวและคลองบางลำไย

6.1.2.1.4 การเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะ ความสะดวกในการเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะสูงสุดในชุมชนวัดระฆัง และมหานาค การเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะค่อนข้างสูงในชุมชนเขาวราชและชุมชนวัดไ้เคี้ย การเข้าถึงค่อนข้างต่ำในชุมชนสี่พระยา และชุมชนวัดระฆัง การเข้าถึงต่ำในชุมชนสะพานควาย คลองกะจะ คลองสี่ และคลอง

บางน้อย รองลงมาได้แก่ชุมชนสี่กั๊กพระยาศรี บ้านครัวและคลองบางลำไย

6.1.2.1.5 การเข้าถึงบริการบรรเทาสาธารณภัยความสะอาด
ในการเข้าถึงบริการบรรเทาสาธารณภัยสูงในชุมชนสี่กั๊กพระยาศรี และชุมชนเขาวราชการ เข้าถึง
บริการบรรเทาสาธารณภัยค่อนข้างสูงในชุมชนมหานาค การเข้าถึงค่อนข้างต่ำในชุมชนสี่พระยา
การเข้าถึงต่ำในชุมชนคลองสี่ และคลองบางน้อย

6.1.2.1. การเข้าถึงบริการการศึกษา ความสะอาดในการเข้าถึงบริการ
การศึกษาสูงในชุมชนวัดระฆัง ชุมชนมหานาคและชุมชนสุขุมวิท การเข้าถึงบริการการศึกษาค่อนข้าง
สูงในชุมชนบางลำไย และชุมชนคลองบางน้อย การเข้าถึงค่อนข้างต่ำในชุมชนเขาวราช
สี่พระยา และสะพานควาย การเข้าถึงบริการการศึกษาต่ำในชุมชนคลองสี่ สี่กั๊กพระยาศรี คลอง
กะจะและวัดท่าเตียน

6.1.3 กิจกรรมกับการใช้สอยพื้นที่

6.1.3.1 การใช้สอยพื้นที่สาธารณะ หนาแน่นมากในชุมชนย่านกลางเมือง
คือ ชุมชนเขาวราช มหานาคและสี่กั๊กพระยาศรี ซึ่งผู้คนสัญจรจากนานาชุมชน การใช้สอยพื้นที่สา
ธารณะหนาแน่นปานกลางในชุมชนวัดระฆัง สะพานควาย และบ้านครัว การสัญจรหนาแน่นตอน
เที่ยงวันเนื่องจากมีที่ตั้งใกล้แหล่งงาน การใช้สอยพื้นที่สาธารณะเบาบางในชุมชนสี่พระยา สุขุมวิท
คลองกะจะ บางลำไย และชุมชนวัดท่าเตียน และการสัญจรโดยเท้าต่ำมากในชุมชนคลองสี่และ
คลองบางน้อยยกกล่าวได้ว่าการใช้พื้นที่สาธารณะหนาแน่นมากในชุมชนย่านกลางการค้า ความหนา
แน่นเกิดจากผู้คนภายนอกชุมชน การใช้สอยพื้นที่เบาบางในที่ดินสาธารณะ ชุมชนรอบนอกเมือง
ปริมาณของกิจกรรมเกิดจากผู้คนในชุมชน

6.1.3.2 การใช้สอยพื้นที่ทั้งสาธารณะ กิจกรรมการใช้สอยพื้นที่
ทั้งสาธารณะส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนกิจ ปริมาณของกิจกรรมหนาแน่นในชุมชนมหานาค
บ้านครัว คลองบางน้อยและคลองสี่ ซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิมและเกษตรกรรมรอบนอกเมืองหรือ
ชุมชนวัด แต่การใช้สอยพื้นที่ทั้งสาธารณะทำในชุมชนสะพานควาย คลองกะจะ เขาวราช และสี่กั๊ก
พระยาศรี

6.1.3.3 การใช้สอยพื้นที่ส่วนบุคคล กิจกรรมการใช้สอยพื้นที่ส่วนบุคคลในชุมชนย่านกลางเมือง ได้แก่ ทองรูปพรรณ อัญมณี เครื่องไฟฟ้า เครื่องยนต์ เครื่องประดับตกแต่ง โรงแรมและธนาคาร กิจกรรมในพื้นที่ส่วนบุคคลในชุมชนนอกเมือง ได้แก่ ร้านชำ ร้านเสริมสวย เป็นต้น

6.1.4 ข้อจำกัดของการศึกษา

6.1.4.1 ในการศึกษาครั้งนี้ข้อมูลบางอย่างที่ได้ อาจจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่อาคารและการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์จากแผนที่และการสำรวจภาคสนาม ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบางพื้นที่

6.1.4.2 สภาพแวดล้อมที่นำมาศึกษาพิจารณา เฉพาะลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่เป็นโครงสร้างหลัก ซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีความเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กับลักษณะทาง เศรษฐกิจและลักษณะทางสังคม

6.1.4.3 เนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลา ทำให้การศึกษานี้ไม่สามารถวิเคราะห์ให้ได้รายละเอียดอื่น ๆ ในบริเวณที่ศึกษาได้ทุกกรณี ทำให้ไม่สามารถสรุปปัญหาได้รอบคอบ

6.1.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

6.1.5.1 ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยลักษณะสภาพแวดล้อมชุมชนในด้านอื่น ๆ ร่วมกัน อาทิ ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม

6.1.5.2 น่าจะมีการศึกษาถึงขั้นเสนอแนะรูปแบบของแผน ในลักษณะของแผนกายภาพของชุมชนเมือง ในแต่ละพื้นที่เมืองให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเมืองกรุงเทพมหานคร

6.1.5.3 การศึกษาสภาพแวดล้อมเมืองในระดับชุมชนเมือง น่าจะทำให้สามารถเป็นแนวทางในการประเมินผล เพื่อปรับปรุงแผนพัฒนาเมืองในระดับพื้นที่หรือบางส่วนของเมืองได้